

درمان با طبیعت برای توسعه گردشگری سلامت در ایران

نسرین کاظمی^۱

چکیده

بشر همواره طبیعت را منبعی برای سلامت پنداشته است، چنانچه در فرهنگ کهن پارسی نیز حضور در طبیعت و بهره‌مندی از منابع آن توصیه شده است. در حال، اکنون با ارائه گونه‌های مختلف گردشگری، بر بهره‌مندی از طبیعت در توسعه فعالیت‌های نوین گردشگری تأکید بسیار می‌شود. در ایران، استقبال از اکوتوریسم و طبیعت‌گردی به‌عنوان گونه‌هایی از گردشگری مبتنی بر طبیعت رشد قابل توجهی داشته است. حال آنکه با وجود تفاوت در شرایط اقلیمی و جغرافیایی کشور، محصولات و نوآوری‌های گردشگری سلامت به فراخور این شرایط از تنوع چندان مطلوبی برخوردار نیستند. این در حالی است که سفر با انگیزه درمان یکی از کهن‌ترین دلایل سفر بوده و در سال‌های اخیر توسعه گردشگری سلامت مورد توجه قرار گرفته است. هرچند بیشتر تلاش‌ها بر جذب گردشگرانی تمرکز یافته که فقط یک بخش از این گونه گردشگری یعنی گردشگری پزشکی را دربرمی‌گیرد. نتایج نشان می‌دهد، برای توسعه بخش دیگر گردشگری سلامت یعنی تندرستی با استفاده از منابع طبیعی می‌توان در سه قالب گردشگری سلامت برپایه منابع آب، شاخص‌های اقلیمی، تحرک و جنبش به توسعه محصولات گردشگری پرداخت که براساس منابع، شاخص‌ها، شیوه‌ها و اثرات درمانی این سه گروه، سبب نوآوری و تنوع در صنعت گردشگری کشور خواهند شد.

کلیدواژه‌ها: طبیعت، تندرستی، گردشگری سلامت، ایران

* عهده دار مکاتبات: استادیار، تلفن: ۰۲۱ ۶۶۴۷ ۸۵۵۲، پست الکترونیکی: nasrinkazemi@ut.ac.ir

^۱ گروه مدیریت و اقتصاد گردشگری، دانشکده گردشگری، دانشگاه تهران، تهران، ایران

مقدمه

گردشگری به‌عنوان سبک زندگی در کشورهای توسعه‌یافته شده است [۵]. در بسیاری از کشورهای آسیایی نیز تفرجگاه‌ها و دهکده‌های سلامت، خدمات و برنامه‌های درمانی و تندرستی به گردشگران ارائه می‌دهند [۶]. دیگر یافتن مفهوم درمان و سلامت مختص علوم پزشکی نبوده و در کسب‌وکارها و دیگر بخش‌های اقتصادی همچون گردشگری قابل‌ردیابی است؛ تا جایی که گردشگری سلامت به‌دلیل درآمدزایی و اشتغال‌زایی مناسب وارد برنامه‌ها و سیاست‌های دولتی مرتبط با گردشگری برای کشورهای دارای پتانسیل شده است [۷].

با وجود برخورداری ایران از منابع طبیعی گسترده و متنوع، تمرکز بازار داخلی گردشگری سلامت بر گردشگری پزشکی سبب غفلت از بخش دیگر این صنعت یعنی گردشگری سلامت متکی بر منابع طبیعی (در اینجا برای تفکیک از مفهوم کلی سلامت ما آن را گردشگری تندرستی می‌نامیم) و تنوع‌بخشی به محصولات شده است. این‌درحالی است که ادغام این دو بخش از گردشگری سلامت و بازاریابی برای هر دو سبب کسب درآمد و اشتغال‌زایی بیشتر خواهد شد زیرا بسیاری از بیماران برای بازاریابی سلامت و گذران دوران نقاهت در صورت شناخت منابع طبیعی و درمان‌های آن، به استفاده از آن رو خواهند آورد. همچنین، تصویر مقصد ایران از گردشگری سلامت را تقویت خواهد نمود. با توجه به این موارد، در مقاله حاضر مفهوم گردشگری سلامت برپایه منابع طبیعی (تندرستی) بررسی شده است. همچنین با شناسایی و طبقه‌بندی ابعاد مختلف آن، به عموم در درک اهداف گردشگری و تفریحی و درمان‌های مختلف برپایه منابع طبیعی کمک نماید. از سوی دیگر، طبقه‌بندی ارائه شده مقیاسی برای طراحان و ارائه‌دهندگان محصولات گردشگری و سلامت در تنوع‌بخشی به خدمات مرتبط خواهد بود.

درمان و تندرستی برپایه منابع آب

«حافظ از آب حیاتِ ازلی می‌خواهی

مَنْبَعُ خَاكِ دَرِ خُلُوتِ دَرُوشَانِ اسْت»

آب همواره اکسیر حیات بوده و در بسیاری از فرهنگ‌ها از جمله در اشعار کهن فارسی، آدمی امید به وجود چشمه‌ای داشته که با نوشیدن از آن، جاودانه شود. شاید چنین امیدی برای بشر امروزه فقط در افسانه‌ها معنا یابد اما منابع آب طبیعی همواره ارزشمند

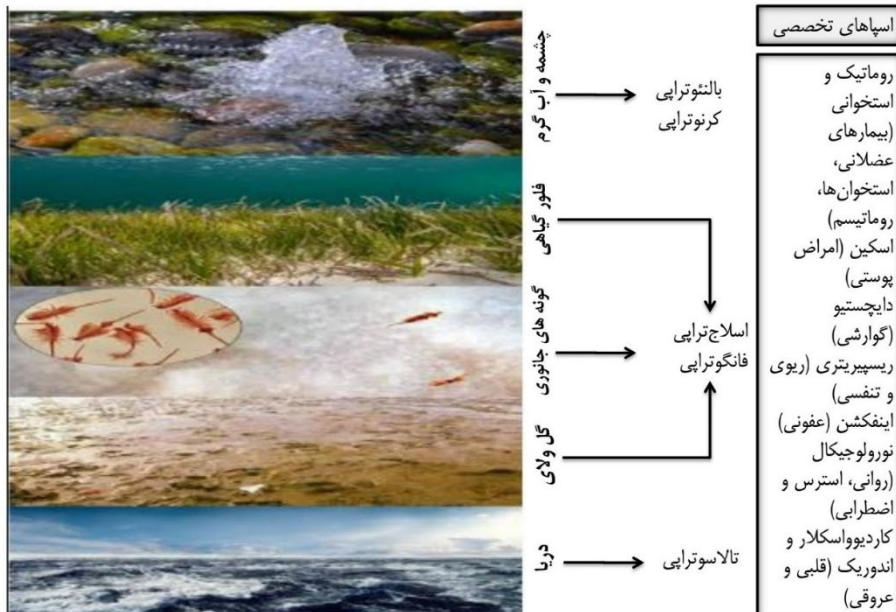
انسان همواره به طبیعت و منابع آن متکی بوده است. در صنعت گردشگری نیز توجه به طبیعت با اهداف اکوتوریسم و طبیعت‌گردی از توسعه و رشد مناسبی برخوردار است [۱]. بهره‌گیری از طبیعت برای اهداف سلامت و تندرستی، مفهوم و فعالیتی جدید نیست و انسان از دیرباز به‌ویژه پیش از پیشرفت علوم پزشکی عمدتاً برای بازاریابی سلامت متکی به طبیعت و منابع آن بوده است. در حال، آنچه که پدیده‌ای نوظهور و البته روبه‌رشد محسوب می‌شود، توسعه مطالعات مرتبط با گردشگری سلامت در سال‌های اخیر است که با طراحی و گسترش تورهای گردشگری و ساخت مجتمع‌های درمانی در اطراف چشمه‌ها و منابع طبیعی، سبب توسعه مفهومی علمی به نام گردشگری سلامت و تندرستی بر پایه منابع طبیعی شده است. در این راستا، یافته‌های علمی و باور عمومی بر آن است که تغییر شرایط زیستی، بازدید و گذران اوقات در طبیعت همچون سواحل، دریاها و جنگل‌ها نیروی شفابخش برای سلامت انسان است؛ گواه این مدعا پنداشتن چشمه‌های آب‌گرم و معدنی و سفر به چنین مقاصد برای استفاده از آنها توسط بسیاری از افراد است [۲]. بدین ترتیب، سفر به مقاصد برخوردار از منابع طبیعی، اکنون با مفاهیم تفریح و گردشگری تلفیق شده است؛ این تلفیق صنعت بهداشت و درمان را با صنعت گردشگری ادغام نموده و محصولی نوین تحت‌عنوان گردشگری با دو نوع محصول اصلی گردشگری پزشکی و گردشگری تندرستی ارائه داده است. هرچند برخی قائل به تقسیم‌بندی دیگری شامل گردشگری درمانی و پیشگیرانه نیز هستند. در حال، گردشگری سلامت را می‌توان شامل اهداف و فعالیت‌های تفریحی، درمانی و آموزشی دانست که به متقاضیان کمک می‌کند تا تندرستی و سلامت خود را حفظ نموده یا بهبود ببخشند.

با توجه به اهمیت این نوع گردشگری، اکنون در مقیاس جهانی بازار گردشگری برای استفاده از منابع طبیعی با طراحی و ارائه محصولات متنوع توسعه‌یافته و پیش‌بینی‌ها با توجه به سال‌خوردگی روبه‌رشد جمعیت در کنار افزایش هزینه‌کرد برای تفریح و گذران اوقات فراغت، نویدبخش شاخص‌های روبه‌رشد در آینده برای این بازار است [۳ و ۴]. با چنین وضعیتی، ترکیب محیط طبیعی و درمان‌ها تبدیل به استراتژی برای طراحی مکان‌های گردشگری شده است؛ حتی شواهد حاکی از تبدیل این نوع

ورود منابع آبی به‌عنوان مکمل روش‌های پزشکی مدرن شده است که «تالاسوتراپی»^۱ و «بالنئوتراپی»^۲ از جالب‌ترین شیوه‌ها استفاده‌های پزشکی مدرن از منابع آب طبیعی هستند. با ورود درمان‌های پزشکی تأییدشده به این حیطه، عناصر آب مرتبط و شیوه‌های درمانی متفاوت مورد توجه قرار گرفته‌اند. نمونه‌ای رایج و مهم استفاده از گل‌ولای، لجن‌ها، موجودات و گیاهان آبی برای پیشگیری، درمان و بازیابی هستند [۹]. شیوه درمانی با بهره‌گیری از این عناصر تحت عنوان «فانگوتراپی»^۳ معرفی می‌شود. مهم‌ترین شیوه درمانی بر پایه فانگوتراپی «رابینگ»^۴ می‌باشد که سبب کاهش دردهای مفاصل، دردهای مزمن، دردهای عصبی و بیماری‌های پوستی است. مورد اخیر صرفاً مفهوم درمانی نداشته به‌طوری‌که استفاده از آب‌های معدنی با اهداف بهداشتی و زیبایی نیز مورد توجه بسیاری از افراد هستند [۱۱].

به‌طورکلی، با مرور ادبیات علمی مرتبط درمان‌های مبتنی بر منابع آب (شکل ۱) را می‌توان به بالنئوتراپی (استحمام و شستشو در منابع آب معدنی)، هیدروتراپی (آب درمانی)، تالاسوتراپی (استفاده از آب‌های دریا)، کرونوتراپی^۵ (تکنیک‌ها و دانش مورد استفاده در معالجه با آب‌های گرم)، اسلاج‌تراپی^۶ و فانگوتراپی (استفاده از گل‌ولای و لجن‌ها و عناصر معدنی آب‌ها) طبقه‌بندی نمود. طیف گسترده

بوده‌اند. باور به نیروی حیات‌بخش آب‌های طبیعی تا جایی است که سفر به سوی چشمه‌ها و آب‌های معدنی با هدف درمان و بازیابی سلامت، از جمله قدیمی‌ترین و شناخته‌شده‌ترین نیات سفر می‌باشد. به‌طوری‌که با ساخت و استقرار اولین مجتمع‌های گردشگری در اطراف چشمه‌ها می‌توان منابع آبی را ریشه گردشگری سلامت دانست [۵]. هنوز هم بسیاری باور به منابع آب معدنی برای درمان طیف گسترده‌ای از کسالت‌ها و رنجوری‌ها دارند. درمان‌های مبتنی بر منابع آب براساس نوع منابع آبی یا نحوه استفاده از آنها اشکال مختلفی دارند. در میان تمام آنها، شستشو و استحمام رایج‌ترین شکل در سیستم‌های سنتی پزشکی است [۲]. حتی برخی این روش درمانی را روشی بدون جایگزین برای پیشگیری از امراض می‌پندارند که به تجدید قوای عضلانی انسان و کاهش استرس بدون مداخلات پزشکی کمک بسیاری می‌کند [۸]. این شیوه درمانی در کنار نوشیدن آب‌های معدنی به‌عنوان مهم‌ترین رویکرد سنتی برای سلامت و تندرستی پنداشته شده است [۱۰]. علاوه‌براین، آب‌درمانی به‌عنوان اصطلاحی کلی در بهره‌گیری از منابع آب برای درمان طیفی از امراض روانی و فیزیکی شامل ورم مفاصل و استخوان‌ها، روماتیسم، امراض عروقی و عصبی کارایی دارد. ارائه چنین طیف گسترده‌ای از درمان‌ها سبب

شکل ۱: پروفایل محصولات تندرستی و سلامت برپایه منابع آب (اسپاهای تخصصی)

1 Thalassotherapy
2 Balneotherapy
3 Fangotherapy

4 Rubbing
5 Crenotherapy
6 Sludge therapy

فعالیت‌های تفریحی مبتنی بر پیاده‌روی و راهپیمایی می‌تواند به کاهش حس خستگی روانی، بهبود انعطاف‌پذیری و استقامت منتهی شود [۱۵]. شاخص‌های اقلیمی همچون دما، رطوبت، فشار اتمسفر و کیفیت هوا مزایای سلامت بی‌شماری دارد که در فضاهای شهری متراکم مشاهده نمی‌شود [۱۶]. در بین این شاخص‌ها دما نقش حیاتی در سلامت و جذب گردشگران ایفا می‌کند [۱۳]. محیط‌های دارای سطوح بالای یون هوای منفی بر بازیابی و نقاهت بیماران مؤثر بوده و تأثیرات مثبتی بر آرامش، مبارزه با اثرات سالخورده‌گی، کیفیت خواب، تنظیم فشار خون، بهبود اشتها، و عملکرد ریه‌ها دارند. کیفیت هوای مناسب به کاهش استرس، بهبود سیستم ایمنی کمک نموده و بر عملکرد لنفویست‌ها تأثیر می‌گذارد [۱۶]. هوا و شرایط زیستی تمیز با نور آفتاب ملایم، افق خیره‌کننده و طبیعت بکر زمینه ایده‌آل برای طبیعت‌درمانی هستند. استراحت‌دهای طبیعت فرصتی برای تفکر و ژرفایش فراهم می‌نماید [۱۷]. با توجه به نکات گفته شده، منابع طبیعی گردشگری سلامت بر پایه شاخص‌های اقلیمی و آب‌وهوایی شامل میکرواقلیم، هوای تمیز، شرایط هوایی و خورشید می‌باشد. این منابع شامل شاخص‌های طبیعی برای سلامت هستند که مهم‌ترین آنها میزان رطوبت، دما، بارندگی و اشعه فرابنفش است. با استفاده از این منابع و شاخص‌ها اثرات درمانی را می‌توان به درمان روانی برای کاهش استرس و اضطراب با استفاده از ریلکسیشن، سایت‌سین (تماشای طبیعت) و آفتاب‌گرفتن، درمان بیماری‌های تنفسی و ریوی، تقسیم نمود.

جدول ۱: درمان و تندرستی بر پایه اقلیم

منبع	شاخص	شیوه درمانی
میکرو اقلیم (کیفیت هوا، شرایط آب‌وهوایی)	رطوبت، دما، بارش، فشار هوا	ریلکسیشن، سایت‌سین (تماشای طبیعت)، پیاده‌روی
	نور آفتاب	حمام آفتاب، ویتامین D

توسعه تفریح‌ها و فعالیت‌های گردشگری سلامت

اثرات شفا بخش این نوع درمان‌ها شامل بیمارهای عضلانی، استخوان‌ها، روماتیسم، امراض پوستی، مسائل گوارشی عمدتاً به شیوه آشامیدن منابع آب، ریوی و تنفسی، عفونی، روانی و کاهش استرس و اضطراب تحت‌عنوان اختلال‌های نورولوژیکال^۱، امراض قلبی و عروقی تحت‌عنوان کاردیوواسکلار^۲ و اندوریک^۳ می‌باشد. عوامل طبیعی مبتنی بر منابع آب برای انواع درمان‌ها و اثرات ذکر شده شامل دمای این منابع، سطح فشار، چسبندگی مواد، رسانش، نوع مواد معدنی، گونه‌های جانوری و گیاهی هستند. منابع طبیعی برای این نوع درمان‌ها شامل چشمه‌ها، آب‌های گرم، دریاها، رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، آبشارها و تالاب‌ها می‌باشند که عمدتاً با ساخت اسپاها در اطراف آنها سبب کنار هم قرار گرفتن دو صنعت سلامت و گردشگری شده‌اند.

درمان و تندرستی بر پایه شاخص‌های اقلیمی و آب‌وهوایی

«بامدادی که تفاوت نکند لیل و نهار

خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار

صوفی از صومعه‌گو خیمه بزن بر گلزار

که نه وقت است که در خانه بخفتی بیکار»

فرهنگ پارسی با شناخت و تفاوت قائل شدن در شرایط آب‌وهوایی فصول مختلف سال، حضور در طبیعت را در ایام با دما و هوای متعادل برای آرامش جسم و روح انسان توصیه کرده است. آنچه‌که در فرهنگ غنی ایران باستان وجود داشته اکنون در توسعه فعالیت‌های مدرن گردشگری مورد تأکید قرار گرفته است. به‌طوری‌که، توجه به شرایط آب‌وهوایی برای توسعه فعالیت‌های گردشگری یک ضرورت تلقی می‌شود. گونه‌های متفاوت گردشگری تأثیرپذیری متفاوتی از این شرایط داشته اما برخی از آنها از جمله گردشگری سلامت و تندرستی وابستگی بسیاری به شاخص‌های اقلیمی نشان می‌دهند [۱۲، ۱۳]. شاخص‌های متفاوت اقلیمی سبب شکل‌گیری فعالیت‌های مختلف تفریحی را در مقاصد متفاوت می‌شوند. بدین ترتیب، محیط‌های اقلیمی گرم‌تر در مقایسه با سرما زمینه‌ساز برنامه‌های بازیابی و نقاهت برای بیماران و در نتیجه رضایت آنها می‌شوند [۱۴]. در اقلیم‌های مطلوب و مساعد

¹ Neurological
² Cardiovascular

³ Endocrine

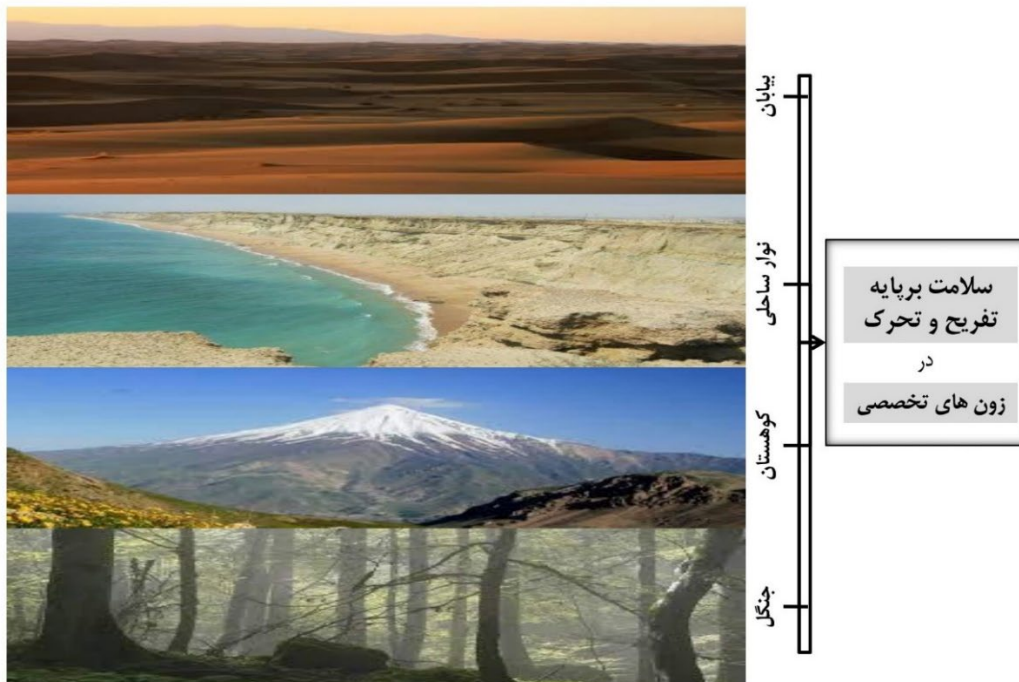
درمان و تندرستی برپایه تحرک و جنبش

«کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند

نه همه مستمعی فهم کنند این اسرار»

اشاره شده در بخش قبل از جمله کیفیت هوایی مناسب، گیاهان دارویی، محیط امن و آرام‌بخش و چشم‌اندازهای زیبا هستند [۱۷]. مقاصد گردشگری سلامت در مجاورت یا نزدیک به کوه‌ها، فعالیت‌های هدفمند، جهت‌دار و در فضای باز را ارائه می‌دهند که بارزترین آنها فعالیت‌های جنبشی همچون دویدن، صخره‌نوردی، کوه‌نوردی، اسکی در چمن دامنه‌های کوه‌ها است. همچنین، یکی از مهم‌ترین درمان‌های قابل‌ارائه در کوه‌ها به واسطه گیاهان رشد یافته در آنها تحت‌عنوان «درمان با گیاهان دارویی» است. این گیاهان با توجه به نوع آنها علاوه‌بر اینکه برای درمان بسیاری از بیماری‌ها مورد استفاده قرار گرفته‌اند به گسترش روند درمان با اهداف زیبایی نیز کمک نموده‌اند [۲۰]. فضاهای سبز طبیعی به زندگی معنا داده و حس راحتی، آرامش و شکرگزاری را تقویت نموده، حال و انرژی نوع بشر را تقویت می‌کنند [۲۱]. در مقاصد توسعه‌یافته در نوار ساحلی فعالیت‌های جنبشی همچون ورزش‌های ساحلی، دویدن، پیاده‌روی، شنا و قایق‌رانی قابل برگزاری است [۱۶]. علاوه‌بر فعالیت‌های اشاره شده، این عوارض جغرافیایی برای تماشای طبیعت و ریلکسیشن نیز مفید هستند. بدین ترتیب، ترکیبی از سلامت مبتنی بر سلامت جسمی و روانی در گونه سوم قابل مشاهده است.

همانطور که شاعر برجسته ایرانی، استاد سخن، سعدی به وضوح اشاره می‌کند، عوارض طبیعی همانند کوه، دریا و درختان همه ذکر خدا را می‌گویند اما هر شنونده‌ای قادر به شنیدن و درک اسرار و رازهای نهفته در طبیعت نیست. بلی، طبیعت و عوارض آن رازهای دارند که برای بسیاری گشوده نشده است. در راستای اهداف مطالعه حاضر این عوارض بشارت‌دهنده سلامتی هستند که برخی چندان به آن توجه نداشته‌اند. پیشینه تحقیق با نام بردن از اصطلاح «کینتیک»^۱ اشاره به برنامه‌های درمانی دارند که شامل تندرستی، تناسب اندام، کاهش اثرات کهولت سن و افزایش طول عمر می‌باشند. این گروه از برنامه‌ها با اضافه نمودن آموزش، ماجراجویی به اهداف درمانی خود به رشد شخصیت و روشنگری معنوی کمک می‌نمایند [۱۸]. بدین ترتیب، امروزه برای تقویت این برنامه‌ها، به برپایی آنها در محیط‌های طبیعی و بهره‌گیری از عوارض جغرافیایی همچون کوه، جنگل، ساحل و بیابان توجه شده است [۱۳، ۱۹]. این عوارض دربرگیرنده شاخص‌های آب‌وهوایی

شکل ۲: توسعه محصول گردشگری سلامت برپایه تحرک و جنبش (کینتیک) در زون‌های متفاوت جغرافیایی

¹ Kinetic

نتیجه‌گیری

در طول تاریخ، سفر با انگیزه درمان یکی از کهن‌ترین دلایل سفر بوده است. بدین ترتیب، می‌توان برای تغییر یا تقویت سبک زندگی و الگوی تفریحی، همچنین نوآوری در صنعت گردشگری، انگیزه‌های تفریحی را با سلامت ادغام نموده و برای تنوع‌بخشی و ارائه محصولات گردشگری سلامت انواع درمان‌ها، منابع طبیعی، اثرات درمانی و عوامل طبیعی را تفکیک نمود. با وجود تفاوت و تنوع در شرایط اقلیمی و جغرافیایی کشور که به نوبه خود ناشی از وسعت و کشیدگی آن در طول و عرض جغرافیایی است، محصولات و نوآوری‌های گردشگری سلامت به فراخور این شرایط از تنوع چندان مطلوبی برخوردار نیستند. بدین جهت، با توجه به آمارها و پیش‌بینی‌های نویدبخش از توسعه گردشگری سلامت به دلایل مختلف از جمله سالخورده‌گی روبه‌رشد جمعیت، افزایش هزینه‌کرد برای تفریح و گذران اوقات فراغت، مطالعه حاضر نگاهی تلفیقی به گردشگری و سلامت برپایه منابع طبیعی داشته تا طبقه‌بندی را برای طراحی و تنوع‌بخشی محصولات گردشگری سلامت ارائه دهد. علاوه بر این، این مسئله با توجه به تمرکز بسیار بر گردشگری پزشکی به‌عنوان یکی از ابعاد گردشگری سلامت در کشور اهمیت دارد. در هر حال، مطالعه حاضر گردشگری سلامت برپایه منابع طبیعی را در سه بخش اصلی، گردشگری سلامت برپایه منابع آب، گردشگری سلامت برپایه شاخص‌های اقلیمی و گردشگری سلامت برپایه تفریح و تحرک پیشنهاد داده است. برای هر بخش محصولات قابل توسعه، شیوه‌های درمانی، منابع و شاخص‌های طبیعی و اثرات درمانی آن شناسایی و معرفی شدند. در مجموع، نوع سفر و گردشگری که در مقاله حاضر مورد توجه بوده است، سفری است که نتایج و پیامدهای آن به سطوح بالای تندرستی با گذران اوقات فراغت در طبیعت یاری می‌رساند. این نوع گردشگری همراه با اهداف درمانی برای بهبود و تقویت جسم و ذهن نوع بشر است که قابل‌جایگزینی در محیط‌های مصنوعی شهری نیست. پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی با توجه به زون‌ها و شاخص‌های طبیعی معرفی شده با تمرکز بر آنها در قالب نمونه‌های موردی در کشور به شناسایی و تحلیل اثرات درمانی با هدف ارائه محصولات گردشگری سلامت بپردازند. نتایج چنین مطالعاتی سبب تقویت فعالیت‌های تفریحی سلامت‌محور خواهد شد.

منابع و مآخذ

- [1]. Rezvani, M., Nickraves, F., Astaneh, A. D., & Kazemi, N. (2022). A risk-based decision-making approach for identifying natural-based tourism potential areas. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 37, 100485.
- [2]. Faisal, M., & Dhusia, D. K. (2020). Health Tourism: A New Driver for Development. *Advances in Economics and Business Management*, 7(2), 50-56.
- [3]. el Jakšić-Stojanović, A., Janković, M., & Šerić, N. (2019). Montenegro as a high-quality health tourism destination: Trends and Perspectives.
- [4]. Aydin, G., & Karamehmet, B. (2017). Factors affecting health tourism and international health-care facility choice. *International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing*, 11(1), 16-36.
- [5]. Kazakov, S., & Oyner, O. (2021). Wellness tourism: a perspective article. *Tourism Review*, 76(1), 58-63.
- [6]. Yang, J. Y., Paek, S., Kim, T., & Lee, T. H. (2015). Health tourism: Needs for healing experience and intentions for transformation in wellness resorts in Korea. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 27(8), 1881-1904.
- [7]. Loh, C. P. A. (2014). Health tourism on the rise? Evidence from the balance of payments statistics. *The European Journal of Health Economics*, 15, 759-766.
- [8]. Tasáryová, K., & Pakšiová, R. (2020). Equity management of the tourism sector enterprises in Slovak Republic. *Modern management tools and economy of tourism sector in present era*, 147.
- [9]. Hojcska, Á. E., & Szabó, Z. (2021). Investigating natural treatment factors and inequalities of medicinal water institutions in the aspect of tourism in Hungary. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 36, 555-562.
- [10]. Erfurt-Cooper, P., & Cooper, M. (2009). The health and wellness concept: A global overview. *Health and Wellness Tourism*, 25-48.
- [11]. Menkshi, E., Qirici, E., & Shehu, D. (2019). Thermal Springs of Benja-Albania, Possibilities for Tourism Development. *European Journal of Social Sciences*, 58(1), 23-31.
- [12]. Pu, B., Du, F., Zhang, L., & Qiu, Y. (2021). Subjective knowledge and health consciousness influences on health tourism intention after the COVID-19 pandemic: A prospective study. *Journal of Psychology in Africa*, 31(2), 131-139.
- [13]. Armaitiene, A., Bertuzyte, R., & Vaskaitis, E. (2014). Conceptual framework for rethinking of nature heritage management and health tourism in

- [18]. Smith, M., & Puczko, L. (2015). More than a special interest: Defining and determining the demand for health tourism. *Tourism recreation research*, 40(2), 205-219.
- [19]. Pessot, E., Spoladore, D., Zangiacomì, A., & Sacco, M. (2021). Natural resources in health tourism: A systematic literature review. *Sustainability*, 13(5), 2661.
- [20]. Heung, V. C., & Kucukusta, D. (2013). Wellness tourism in China: Resources, development and marketing. *International journal of tourism research*, 15(4), 346-359.
- [21]. Majeed, S., & Ramkissoon, H. (2020). Health, wellness, and place attachment during and post health pandemics. *Frontiers in psychology*, 11, 573220.
- national parks. *Procedia-social and behavioral sciences*, 148, 330-337.
- [14]. Mrčela, N. T., Borovac, J. A., Vrdoljak, D., Grazio, S., Luetić, A. T., & Tomek-Roksandić, S. (2015). When elders choose: Which factors could influence the decision-making among elderly in the selection of health tourism services?. *Medical hypotheses*, 85(6), 898-904.
- [15]. Lee, T. J., Han, J. S., & Ko, T. G. (2020). Health-oriented tourists and sustainable domestic tourism. *Sustainability*, 12(12), 4988.
- [16]. Lee, C. W., & Li, C. (2019). The process of constructing a health tourism destination index. *International journal of environmental research and public health*, 16(22), 4579.
- [17]. Gerami, F., Hosseini, S. Z., Ashtari, M. N., & Fadaei, H. (2019). Identifying the Potential of Health Tourism in Pasargadae Region, Iran. *Athens Journal of Tourism*, 6(4), 277-292.

Healing With Nature to Develop Health Tourism in Iran

Nasrin Kazemi^{1,*}

Human beings have always considered nature as a source of health. Just as in ancient Persian culture, being in nature and benefiting from its resources were recommended. However, now with the introduction of various forms of tourism, emphasis is placed on utilizing nature in the development of new tourism activities. In Iran, ecotourism and nature-based tourism have seen significant growth. Despite various climatic and geographical conditions in the country, health tourism products and innovations do not benefit from much diversity. This is important as therapeutic purposes has been one of the oldest reasons for travel. Moreover, in recent years, the development of health tourism has received attention in Iran. Although most efforts focus on attracting tourists interested in medical tourism, results show that developing other aspects of health tourism, such as wellness tourism using natural resources, can lead to innovation and diversity in the country's tourism industry.

Keywords: Nature, Wellness, Health Tourism, Iran

---

*Corresponding author: Assistant Professor, Tel: +982185526647, Email: nasrinkazemi@ut.ac.ir

¹ Tourism Management and Economics, Faculty of Tourism, University of Tehran, Tehran, Iran